

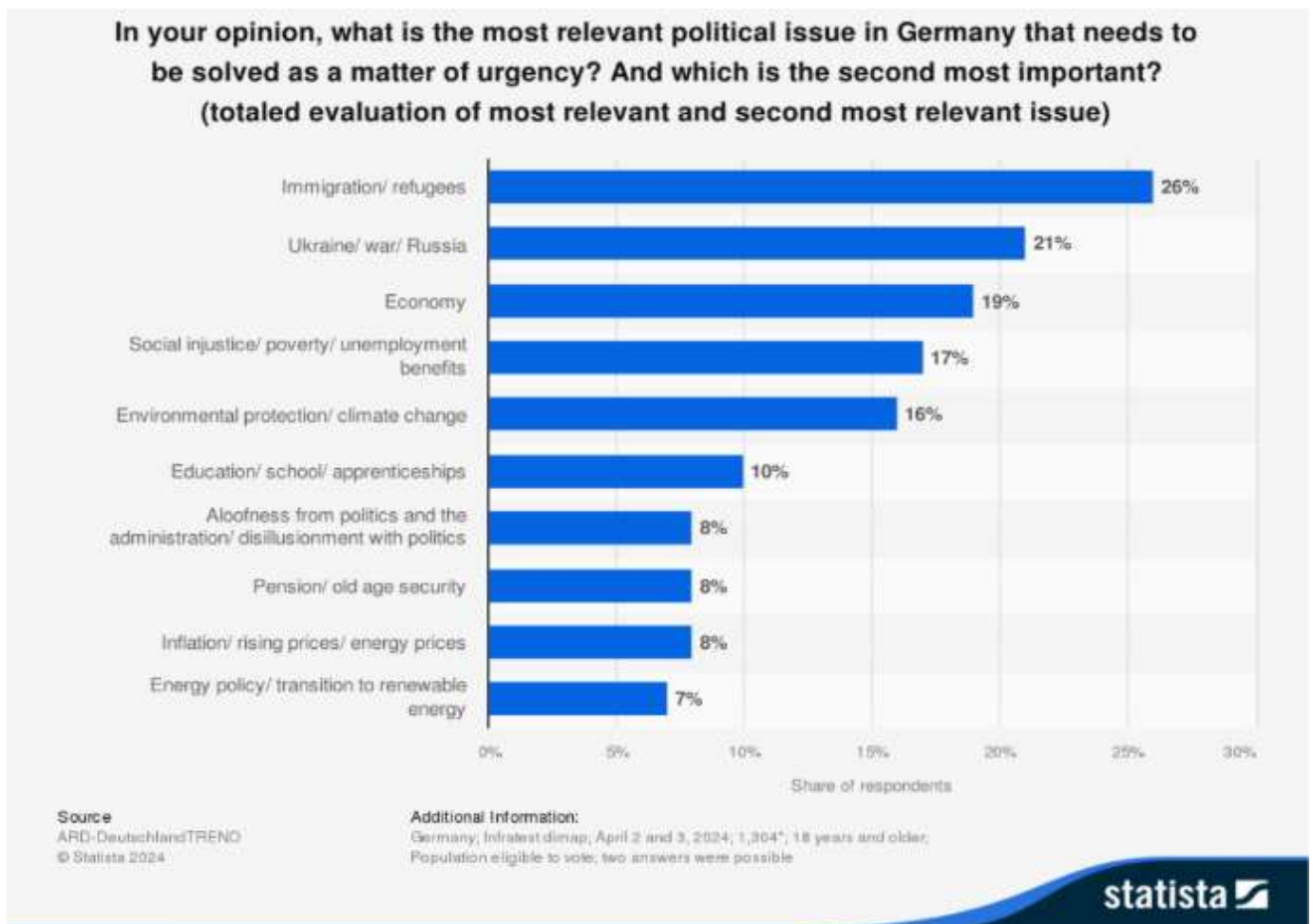
Політичний ландшафт Німеччини 2025: передвиборчі тренди, коаліційні можливості та їх вплив на підтримку України

1 вересня 2024 року в Німеччині відбулися вибори у двох федеральних землях — Тюрингії та Саксонії, де праворадикальна партія «Альтернатива для Німеччини» (AfD) набрала більше третини голосів. У Тюрингії партія Лівих отримала вдвічі менше голосів, ніж AfD. Фактично, партії «Зелені» та «ВДП» (Вільна демократична партія) не потрапили до земельного уряду через мізерну кількість отриманих голосів, що свідчить про значну втрату довіри до урядових партій.

У Саксонії Християнсько-демократичний союз (ХДС) набрав 31,9% голосів, що значно випереджає три партії, які зараз керують національним урядом — соціал-демократів, «Зелені» і ліберальну ВДП. Після виборів Шольц закликав інші партії утриматися від створення коаліції з праворадикальною партією. Крім AfD, новостворена партія «Альянс Сари Вагенкнехт» (BSW) зайняла третє місце як у Тюрингії, так і в Саксонії, що є дуже високим результатом для партії, яка існує трохи більше 6 місяців. Партія BSW робила ставку переважно на риторику «війна і мир», стверджуючи, що «половина людей у Німеччині боїться втягування у велику війну, а на сході таких більшість» (Deutsche Welle, 2024). Успіх BSW полягає в посиленні страхів щодо того, що «Німеччина опиниться під загрозою» у разі розміщення американських ракет великої дальності на німецькій території (що може статися в 2025 році) та в спекуляціях на антимиграційній риторичі. Хоча зовнішня політика не вирішується на рівні земель, така риторика може ще більше зміцнити підтримку партії BSW перед федеральними виборами 2025 року. Партія BSW виключила можливість створення коаліції з AfD, але може підтримати деякі з їхніх політичних пропозицій (наприклад, зниження соціальних виплат для біженців). Хоча результати можуть здаватися катастрофічними, варто

вказати, що такі результати з'явилися в східних землях Німеччини, які колись були частиною НДР, і для яких в цілому більш характерні праворадикальні вподобання, ніж для інших земель Німеччини. Звісно, ніхто не прогнозував, що праворадикальні сили наберуть стільки голосів, але не слід очікувати, що інші землі Німеччини підтримають AfD так само сильно, як це зробили Тюрингія та Саксонія.

Згідно з графіком нижче, найбільше німців у 2024 році турбують питання імміграції/біженців, війни Росії проти України, економіки та соціальної несправедливості/бідності/допомоги по безробіттю.

Джерело: ARD-Deutschland/TREND через Statista, 2024

Успіх AfD та BSW полягає в тому, що вони пропонують прості та швидкі рішення для населення, які насправді є короткостроковими та спрощеними.

Наприклад, AfD обіцяє знизити вартість енергії, що більшою мірою вплинуло на східні землі у порівнянні з західними, якщо врахувати різницю в доходах. Вони планують це зробити або через зняття санкцій проти Росії, або через відновлення використання ядерних джерел енергії. Ці методи здаються ефективними з економічної точки зору, але вони повертають зусилля зі створення "зеленої" енергетики до початкової точки. Більше того, такий крок може призвести до розколів на рівні ЄС, оскільки політика AfD навряд чи узгоджується з баченням майбутнього ЄС як сильної інтегрованої структури, що притаманне більшій частині спільноти. Електорат не може отримати прості відповіді від "світлофорної коаліції", до складу якої входять соціал-демократи, ВДП і "Зелені", оскільки зазначені проблеми є справді складними. Наприклад, причина, чому економіка Німеччини не демонструє успішних результатів, полягає не тільки в тому, що в країні багато біженців, які отримують соціальні виплати, але й у тому, що відновлення експорту після пандемії є обмеженим і витрати на виробництво продукції зросли. Іншими факторами також є нестача інвестицій та небажання німецького уряду збільшити державні витрати. Однак вирішення цих питань є набагато складнішим, тому уряд не може запропонувати прості рішення для громадян. Крім того, останнім часом коаліція виявилася досить розділеною, особливо коли йдеться про рішення щодо управління бюджетом, що показує те, що нинішній уряд не здатний приймати рішення швидко та ефективно.

Якщо задуматися над можливими сценаріями виборів до Бундестагу 2025 року, можна уявити як позитивні, так і песимістичні результати. Опитування, що проводяться регулярно, показують, які політичні уподобання мали б німецькі виборці, якби вибори відбулися сьогодні.

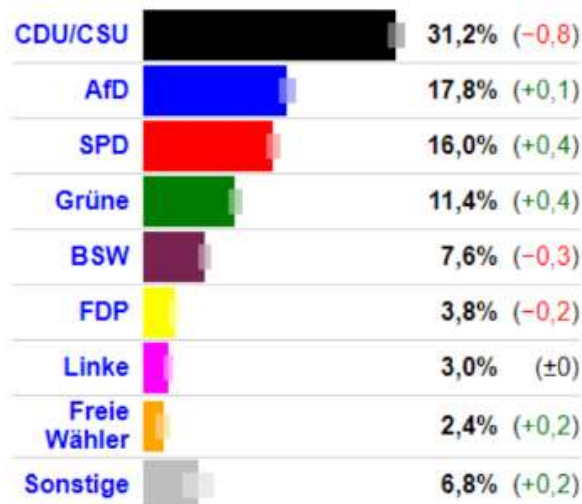
Згідно з графіком, можна побачити, що станом на 10 жовтня 2024 року німецькі виборці переважно надали перевагу партіям ХДС/ХСС, AfD і СДПН.

Neueste Wahlumfragen im Wahltrend zur Bundestagswahl

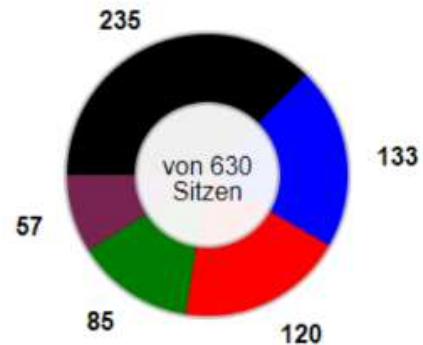
Wahl am: 28.09.2025 - noch 11 Monate

↓ Koalitionen ↓ Vergleich Wahlergebnis ↓ Umfrageverlauf ↓ Abweichung zum Wahlergebnis ↓ Chronik

Wahltrend vom 10.10.2024

Theoretische Sitzverteilung

Джерело: *dawit.de*, станом на 28 вересня 2024 р.

Наведена нижче гістограма показує можливі формати коаліцій:

- **ХДС/ХСС та AfD** — ці дві партії ідеологічно дуже різні, що робить дану коаліцію малоімовірною. Більше того, ХДС/ХСС пообіцяла підтримати "Брандмауер", своєрідний захисний механізм, за допомогою якого політичні партії дистанціюються від екстремістських або популістських впливів.
- **ХДС/ХСС та СДПН**, або "Велика коаліція", утворювалася багато разів в історії Німеччини. Останній приклад — це завершальний уряд під керівництвом Ангели Меркель. Хоча така коаліція не є новою, є чіткі докази того, що підтримка обох партій серед виборців зменшується. Обидві партії критикують за те, що їхня політика стає 4

занадто центристською та менш трансформаційною, що робить процес прийняття рішень менш плюралістичним і динамічним. Остання

коаліція також має розбіжності в питаннях соціального захисту, змін клімату та оподаткування, що може стати перепорою для формування коаліції. Щодо підтримки України, така коаліція, ймовірно, буде продовжувати постачання зброї Україні і не наполягатиме на "мирних переговорах" (але це також залежить від результатів виборів у США). Уряд також, ймовірно, прискорить інтеграцію української робочої сили в німецький ринок праці (для вирішення демографічних проблем), що може означати зниження соціальних виплат для українців за кордоном.

- ХДС/ХСС та «Зелені» ймовірно утворять коаліцію, оскільки їхня співпраця на рівні деяких земель (наприклад, у Баден-Вюртемберзі) виявилася продуктивною. Хоча ХДС/ХСС раніше були ідеологічно проти кліматичної політики, яку пропонували «Зелені», за останні кілька років їхня позиція змінилася через зростаюче занепокоєння громадськості щодо зміни клімату. З економічної точки зору можна сказати, що ХДС/ХСС підтримує принципи соціальної ринкової економіки, тоді як «Зелені» виступають за сильніший державний вплив на ринок. Це є точкою, де ці дві партії можуть мати розбіжності, що може призвести до внутрішніх суперечок щодо економічної політики. Зазвичай позиції щодо зовнішньої політики між ХДС/ХСС та «Зеленими» різняться, оскільки ХДС/ХСС, наприклад, вважає НАТО наріжним каменем обороноздатності Німеччини, а «Зелені» історично були більш скептичними до військових альянсів. Однак останнім часом «Зелені» пом'якшили свої пацифістські погляди на користь постачання зброї Україні. Більше того, навесні консервативна група ХДС/ХСС закликала до постачання Україні ракет Taurus, і віцепрезидентка

фракції «Зелених» Агнешка Бруггер заявила, що "Німеччина повинна зробити все можливе, щоб Україна могла виграти війну", а це означає "постачання зброї великої дальності, як-от Taurus" (Томас Відер, Le

Monde). Тому можна зробити висновок, що в разі утворення цієї коаліції підтримка України, ймовірно, продовжиться.

- Співпраця **AfD**, **СДПН** та «Зелених» на федеральному рівні є малоімовірною через ідеологічні розбіжності. Як уже згадувалося, партії, які зараз формують уряд, пообіцяли підтримувати «Брандмауер», що має на меті запобігти участі AfD в урядовій коаліції. У разі, якщо така коаліція буде створена, підтримка України буде дестабілізована, оскільки AfD може сповільнити або припинити постачання військової допомоги Україні.

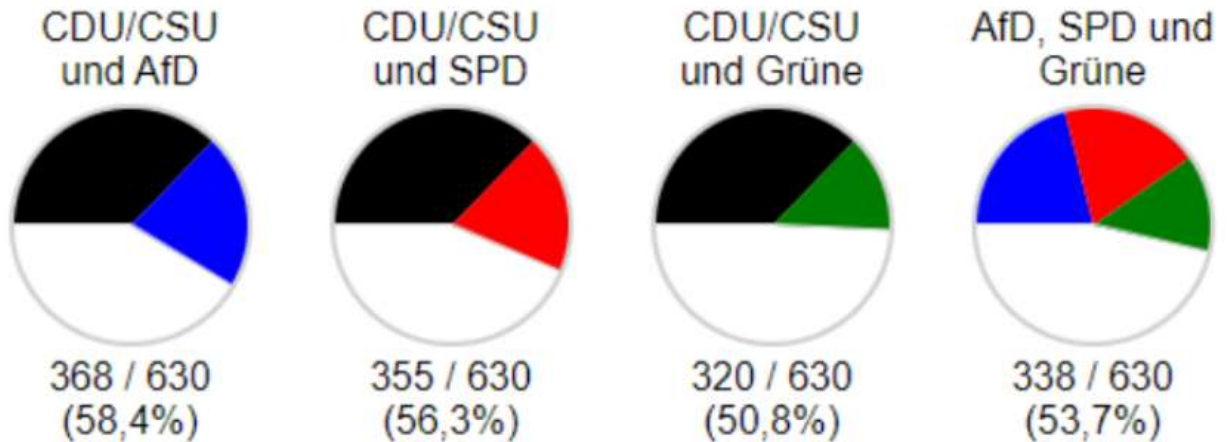
ВДП, Вільна демократична партія, яка зараз є частиною уряду, швидше за все, не отримає місць у Бундестазі, оскільки їхні результати на земельних виборах вкрай низькі (0,8% у Бранденбурзі, 1,1% у Тюрингії та 0,9% у Саксонії). Натомість партія **BSW**, ймовірно, отримає певну кількість місць, оскільки її популярність останнім часом значно зростає.

В додатку, варто зазначити, що німецькі законодавці з усього політичного спектру спільно працюють над тим, щоб заборонити партію AfD, яка була класифікована як частково правоекстремістська. Конституційно, заборонити AfD можливо через наступний розділ у Конституції Німеччини: «Партії, які через свої цілі або поведінку своїх прихильників прагнуть підірвати або скасувати вільний демократичний основний порядок або поставити під загрозу існування Федеративної Республіки Німеччина, є неконституційними», проте довести, що AfD є однією з таких партій може зайняти роки. Більше того, не всі законодавці погоджуються, що заборона є

правильним підходом до вирішення “проблеми AfD”, адже велика частка населення підтримує дану партію.

Betrachtung möglicher Regierungskoalitionen

Was wäre, wenn FDP Linke *doch* die 5%-Hürde schafft?

→ Koalitionsmöglichkeiten anpassen

Джерело: *dawit.de* станом на 28 вересня 2024 року

Підсумовуючи, можна сказати, що в німецькій політиці однозначно спостерігається зрушення вправо. Однак багатопартійна система, найімовірніше, не дозволить AfD стати вирішальною силою в Бундестазі після виборів 2025 року через стратегію «Брандмауера». Хоча подальша підтримка України залежить від результатів виборів 2025 року, курс дій Трампа також буде важливим фактором, оскільки відомо, що Німеччина уважно слідує за стратегією підтримки США щодо України.

Список використаних джерел

Le Monde. "War in Ukraine: Germany's ruling coalition splits over sending Taurus missiles to Kyiv" *Le Monde*.

https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/03/15/war-in-ukraine-germany-s-ruling-coalition-splits-over-sending-taurus-missiles-to-kyiv_6621544_4.html.

Dawum. "Neueste Wahlumfragen im Wahltrend zur Bundestagswahl"

<https://dawum.de/Bundestag/>.

Deutsche Welle. "Germany: New BSW party in kingmaker position in east"

<https://www.dw.com/en/germany-new-bsw-party-in-kingmaker-position-in-east/a-70118284>.